Koulukohtaiset tarkennukset merkitty sinisellä

10 Kaksikielinen opetus

Suomenkielisessä perusopetuksessa koulun opetuskieli on suomi. Opetusta voidaan antaa erillisessä opetusryhmässä pääosin tai kokonaan muulla kielellä. Tästä päättää kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto. Kaksikielisessä ja kielikylpyopetuksessa äidinkieltä ja kirjallisuutta opetetaan suomen kielellä vähintään seuraavasti:

- vuosiluokilla 1–2, yhteensä vähintään 4 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 3–6, yhteensä vähintään 16 vuosiviikkotuntia
- vuosiluokilla 7–9, yhteensä vähintään 9 vuosiviikkotuntia.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat ovat saatavina suomen lisäksi tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Ruotsin kielikylpyoppilaiden tuntijako 1.8.2019 alkaen

Oppiaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus suomeksi	2	2	4	4	4	4	3	3	3	29
Kielikylpyruotsi	5	5	3	2	2	2	3	2	2	26
A1-kieli	2	2	2	2	3	2	2	2	3	20
A2-kieli			1	2	2	2	2	2	2	14
B1-kieli						0	0	0	0	0

Oulunkylän ala-asteen koulussa annetaan kielikylpyopetusta ruotsin kielellä. Kielikylpyopetukseen osallistuvien oppilaiden tulee olla osallistunut ruotsin kielikylpyohjelmaan viimeistään esiopetuksesta alkaen. Kielikylpyopetusta annetaan vuosiluokilla 1-6 alkaen 1.8.2022 ensimmäisestä vuosiluokasta.

Opetuksessa käytettyjen kielten suhde määräytyy varhaisen täydellisen toisen kotimaisen kielen kielikylpyohjelman jakoa ja pedagogisia periaatteita noudattaen. Vuosiluokilla 1–2 noin 90 % opetuksesta annetaan ruotsiksi ja vuosiluokilla 3-6 vähintään 50 %. Ruotsiksi annettavan opetuksen laajuus määritellään tarkemmin toimintasuunnitelmassa. Oulunkylän ala-asteen koulun kielikylpyoppilaiden tuntijaossa kielikylpyruotsin tunnit jakautuvat eri tavoin eri luokka-asteille, mutta tuntien kokonaismäärä pysyy samana. Tuntijakotaulukko kaikkien oppiaineiden osalta on opetussuunnitelmassa erillisenä taulukkona.

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisen opetuksen tavoitteena on saavuttaa hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkän tähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Helsingissä kielikylpy- ja kohdekieli on samalla oppilaan A-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä suomen kielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Suomen kieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle. Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuella.

Muiden oppiaineiden opetus suomen kielellä

Opetuksessa varmistetaan, että oppilaat hallitsevat käsitteet suomen kielellä sekä se, että tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös suomen kielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tehtävänä on antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen koulun opetussuunnitelmassa määriteltyjen kielellisten tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan, millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään suomen kielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä. Ruotsin kielestä käytetään nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 % , vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3–4 noin 70% ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä ruotsin että suomen kielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen, suomen tai kielikylpykielen, ruotsin, mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu 1–2 luokilla ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja ruotsin kielen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisällöt ja tavoitteet noudattavat valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteita. Oppiainetta opetetaan sekä koulun opetuskielellä (suomi) että kielikylpykielellä (ruotsi). Vuosiluokilla 1-2 äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta opiskellaan suomeksi 2 vuosiviikkotuntia sekä ensimmäisellä että toisella luokalla. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu yksinomaan ruotsiksi. Alkuopetuksen suomenkielisillä äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla keskitytään suomalaiseen kulttuuriin ja suomen kieleen tutustumiseen leikkien, lorujen ja satujen kautta. Lisäksi vahvistetaan oppilaan kielitietoisuutta ja oman äidinkielen/äidinkielien monipuolista käyttöä. Vuosiluokkien 1-6 eri opetuskielillä opetettavat äidinkielen ja kirjallisuuden sisältöalueet on kuvattu erillisessä liitteessä ja ne vahvistetaan vuosittain toimintasuunnitelmassa.

Kielikylpykielen taitojen kehittymistä arvioidaan A2-kielen oppimäärän tavoitteiden pohjalta. Todistuksissa, tuntijaossa ja muissa hallinnollisissa yhteyksissä kielikylpykieli merkitään oppilaan A2-kieleksi.

Muiden oppiaineiden opetuskielet

Alkuopetuksessa kaikki oppiaineet (pois lukien äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen 2 vuosiviikkotuntia ja englanti) opetetaan ruotsiksi. Vuosiluokilla 3-6 ruotsiksi opiskellaan mahdollisimman monia oppiaineita, kuitenkin niin, että ruotsiksi annettu opetuksen osuus on vuosiluokilla 3-6 vähintään 50%. Oppiaineiden sisällöt ja tavoitteet ovat samat kuin yleisopetuksessa. Eri oppiaineiden opetuskieli tarkennetaan vuosittain koulun toimintasuunnitelmassa.

Ruotsiksi opetettavien oppiaineiden kielellisenä tavoitteena on, että oppilas oppii opiskeltavaan aiheeseen liittyvää keskeistä sanastoa ja käsitteitä sekä kielellisiä rakenteita. Opetuksessa yhdistyy aina oppiaineen sisällölliset ja kielelliset tavoitteet. Tavoitteena on myös, että oppilas alkaa soveltaa oppimaansa kielellistä sisältöä monipuolisesti eri tilanteissa. Oppiaineiden kielelliset tavoitteet on tarkennettu erillisessä liitteessä ja ne vahvistetaan vuosittain toimintasuunnitelmassa.

Opetuksen järjestäminen ja yhteistyö

Kielikylpyopetusta antavat opettajat noudattavat kielikylpypedagogiikan periaatteita ja puhuvat systemaattisesti oppilaille vain toista opetuskielistä. Opetus suunnitellaan siten, että oppilaiden kielitaito kehittyy molemmissa kielissä ja oppija saavuttaa toiminnallisen kaksikielisyyden. Oppilaita kannustetaan aktiiviseen kielen käyttöön. Koulun opetuskielet ovat oppijalle sekä oppimisen kohde että sen väline koko perusopetuksen ajan.

Eri oppiaineiden ja eri vuosiluokkia opettavat opettajat sekä koulun muu henkilöstö tekevät tiiviisti yhteistyötä, jotta oppijan kielitaidon kehittymistä ja oppiaineiden tavoitteisiin pääsyä voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja vältytään päällekkäisyyksiltä.

Lisäksi esiopetus ja koulu tekevät yhteistyötä erityisesti onnistuneen alkuopetukseen siirtymisen takaamiseksi. Kouluvuoden aikana esikoulun ja alkuopetuksen ryhmät tekevät yhteistyötä eri muodoissa. Muita mahdollisia yhteistyötahoja ovat ruotsinkielisiä kulttuuripalveluita tuottavat tahot, erilaiset kulttuuri-instituutit ja vanhempainyhdistykset. Lisäksi voidaan tehdä yhteistyötä muiden helsinkiläisten kielikylpypolkujen koulujen ja päiväkotien kanssa.

Huoltajia tiedotetaan kielikylpyopetuksesta. Koulu tekee monenlaista yhteistyötä kotien kanssa, esim. infotilaisuudet ja tapaamiset.